БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 152 (5044)
Воскресенье
Июлиин
28
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Агууехэ Советскэ гүрэнэй хүсэн түгэс Уһан-Сэрэгэй Флодто алдар соло!

Агууехэ гүрэнэй хүсэн түгэс флот

СССР—дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэнэй гайхамшагта манлай-наран мүн. Манай агууехэ социалистическэ гүрэн өөрынгөө толотомо илалтануудаар бүхы дэлхэй дээрэ үнэхөөрөө суурхаа. Германска фашистнууд ба японско самурайнуудые үй бута сохилто болбол арадуудай сэсэмэргэн багша Сталинай толгойлһон манай зэбсэгтэ хүсэнүүдээр туйлагдаһан юм.

Эхэ оронойимнай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй нэгэн ехэ һалаань—Уһан-Сэрэгэй Флот болоно. Мүнөөдэр манай флодойхидой, тэрээнтэй хамта бүхы советскэ арадай һайндэр мүн. Энэ үдэр 1939 ондо парти ба правительствын тогтоолоор бии болгогдоһон юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо 7 жэл болоод байна.

Уһан-сэрэгэй флодойхид түүхэтэ һайндэрөө үнгэргэхэдөө, ород арадай флодой шэн габьяата түүхые ба һүр жабхаланта заншалые һанажа, советскэ гүрэнэй байгуулһан Далайн болон Океанска Флодой түгэлдэр ехэ амжалтануудые бүридхэн омгорходог ба саашадаа бүтээгдэхэ хүдэлмэринүүдтэ зэригжожо, шэнэ шэнэ туйлалтануудай түлөө тэмсэдэг юм.

Ород гүрэнэй флот хэтын хэтэһээ эхилэн гайхамшагта хуудаһануудые нээһэн юм. Ород флодой илалта түгэс түүхэдэнь, тэрэнэй баатар адмиралнууд Ушаков, Нахимов, ба бусад үнэхөөрөө ехэ һууринуудые эзэлнэ. Советскэ арад ба тэрэнэй түг түмэн морягууд болбол ород флодой толотомо һайхан заншалыень үргэлжэлүүлһэн ба саашань улам хурсаар, хүсэтэйгөөр ба социалистическэ саг үедэ тааруулан бадаруулһан байна.

Далайн ба Океанска ехэ флодые байгуулха зорилго 1938 ондо табигдаһан юм. Энэ гайхамшагта зорилтые дүүргэхэ талаар Советскэ арад болбол Большевистскэ Партиин, Советскэ Правительствын ба агууехэ Сталинай сэсэмэргэн хүтэлбэри доро угаа ехэ зохеон байгуулха хүдэлмэринүүдые бэелүүлһэн байгаа. Хаанта засагай үедэ 10 жэлэй турша соо хэдэн шэнээн корабльнууд хэгдэдэг байгааб, тэрээнһээ үлүү тоогой корабльнуудые манай флодойхид гансахан лэ 1939 ондо хүлеэн ябаһан байха юм.

Иимэһээ, ехэ ба хүсэн түгэс флодые байгуулха талаар манай амжалтанууд туйлай ехэ байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ манай флот болбол баатарлиг габьяануудые байгуулжа, гансаханшье орон дотороо бэшэ, харин бүхы дэлхэй дээрэ суурхажа, советскэ морягуудай алдар солонь бүри ехээр мандаһан байна.

«Флот болбол советскэ Эхэ оронойгоо урдахи уялгаяа бүрин түгэдөөр дүүргээ»—гэжэ нүхэр Сталин хэлэһэн байна. Манай далайн флодууд—Балтиин, Хара далайн, Хойто далайн ба Номгон далайн флодууд болбол фашистска Германиин ба империалистическэ Японии сэрэгэй ба уһан-сэрэгэй хүсэнүүдые хяа һамна сохихо хэрэгтэ гэрэлтэмэ һайхан амжалтануудые туйлаһан байна. Эдэ флодуудай габьяата тэмсэлыень манай арад түмэн бүгэдөөрөө мэдэнэ. Уһан-сэрэгэй флодойхид—сэрэгшэд, офицернүүд ба адмиралнууд Эхэ оронойгоо урдахи уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ шадаһаниинь хүн бүхэндэ элихэн байна. Манай мүрэн голнуудай флотилинууд баһал баатарлиг жэшээнүүдые харуулһан байха юм.

Эдэ бүхы болбол парти, правительствын ба нүхэр Сталинай зүгһөө Уһан-Сэрэгэй Флодто тон ехэ анхарал табиһанайнь үрэ мүн. Манай Эхэ орон хадаа өөрынгөө флодые хамаг хэрэгтэй юумээрэнь хангадаг байна. Флодые шэнэ техникээр, хүсэтэ ехэ зэбсэгүүдээр ба корабльнуудаар хангаха талаар угаа ехэ хүдэлмэринүүд бэелүүлэгдэһэн байгаа. Манай индустри болбол Уһан-Сэрэгэй Флодые бүхы хэрэгтэй оньһото машинануудаар, техникээр ба бусад түхеэрэлгэнүүдээр хангана. Томо корабльнууд гү, али линкорнуудые бүтээн гаргаха ябадалда түрэл бүриин 200 предприятинууд хабаадалсадаг байнабшуу.

Флоднай үнэхөөрөө хүсэтэй ба ехэ. Эхэ оронойимнай далайгаар гараһан хилэнь 12 далайнуудые оролсуулдаг гээшэ. Энэ хадаа манай флодой хэдэн шэнээн ехэ байдагые ба байхые тодорхойгоор гэршэлнэ. Оронной далайн хилые хамгаалха хүндэтэ ехэ үүргэ хадаа Уһан-Сэрэгэй Флодой урда байна. Советскэ морягууд энэ үүргэеэ урда мэтэ шэн габьяатайгаар дүүргэхэ байһаниинь элитэ.

Уһан-Сэрэгэй Флодой һайндэр болбол бүхы советскэ хүнүүдэй һайндэр мүн. Энэ үдэр манай олон түмэн морягууд өөһэдынгөө гайхамшагта хүсэ шадалые харуулха байна. Оронойимнай флодойхид хадаа нүхэр Сталинай ударидалга доро ябажа, шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлахаар бэлэн байна.

Энэ түүхэтэ үдэрые үнгэргэхэтээ хамта, манай арад түмэн, тэрээнэй тоодо Бурят-Монгол республикын ажалшад хадаа шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан ехэ ехэ хүдэлмэринүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүхы анхаралаа хандуулха байна. Уһан-Сэрэгэй Флодой һайндэртэй дашарамдуулан шэнэ шэнэ амжалтануунуудые туйлалга хадаа советскэ хүн бүхэнэй арюун уялга болоно.

СССР-эй хүсэн түгэс Далайн ба Океанска Флот мандаха болтогой!



Советскэ Союзай Генералиссимус И. В. Сталин.

Чехословацка Республикын Москвадахи Посольстводо уулзалга болобо

Үсэгэлдэр, июлиин 24-дэ, СССР-тэ Чехословацка Республикаһаа һуугаа Элшэн сайд г-н И. Горак гэгшэ мүнөө Москвада байгаа Чехословацка Правительственна Делегациин хүндэлэлдэ уулзалга хэбэ.

Тус уулзалга дээрэ Чехословацка Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ г-н К. Готвальд, делегациин члену̇үд—Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр г-н Я. Масарик, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Статс-секретарь г-н Клементис, Москвада байгаа посольствонуд ба миссинүүдэй түрүүнүүд, тэрэшэлэн Чехословацка спортивна делегациин члену̇үд байлсаба.

Советскэ талаһаа тус уулзалга дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо В. М. Молотов, С. В. Кафтанов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшонор А. Я. Вышинский ба В. Г. Деканозов, СССР-һээ Чехословакида һуугаа Элшэн сайд М. А. Зорин, РСФСР-эй Гэгээрэлэй Министр А. Г. Калашников, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын, СССР-эй Гадаадын Худалдаа-Наймаанай Министерствын харюусалгата сотруднигууд, советскэ олониитын, советскэ ба гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаба.

И. В. Сталин Чехословацка Правительствын делегацитай уулзаба

Июлиин 25-да СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин ба СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов Чехословацка Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ г-н. К. Готвальд, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр г-н Я. Масарик ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Статс-секретарь г-н В. Клементис гэгшэдтэй уулзаба.

Уулзалга дээрэ Чехословакиһаа СССР-тэ һуугаа Элшэн сайд г-н И. Горак ба СССР-һээ Чехословакида һуугаа Элшэн сайд В. А. Зорин гэгшэд байлсаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин Чехословацка Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ г-н К. Готвальд гэгшын хүндэлэлдэ обед үгэбэ

Июлиин 25-да СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин Кремль соо Чехословацка Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ г-н Готвальд гэгшын хүндэлэлдэ обед үгэбэ.

Тус обед дээрэ Чехословацка Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ г-н К. Готвальд гэгшэһээ гадна Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр г-н Я. Масарик, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Статс-секретарь г-н В. Клементис, Чехословацка Республикаһаа СССР-тэ һуугаа Элшэн сайд г-н И. Горак, советник И. Кашпарек, сэрэгэй атташе Р. Мразек, г-н Готвальдые үдэшэгшэ нюурнууд ба Чехословацка посольствын члену̇үд байлсаба.

Советскэ талаһаа тус обед дээрэ В. М. Молотов, А. И. Микоян, К. Е. Ворошилов, Л. П. Берия, А. А. Жданов, Г. М. Маленков, Н. А. Булганин, В. С. Абакумов, А. Я. Вышинский, Советскэ Союзай Маршал И. С. Конев, бронетанкова сэрэгүүдэй Маршал П. С. Рыбалко, М. И. Родионов, Г. М. Попов, СССР-һээ Чехословакида һуугаа Элшэн сайд В. А. Зорин, Н. Г. Пальгунов, генерал-полковник А. С. Жадов, А. П. Павлов, Ф. Ф. Молочков, И. А. Чичаев, Б. Ф. Подцероб ба бусад байлсаба.

Энэ коллектив жэлэй түсэб дүүргэбэ

Загаһанай ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондохи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон Галуута-Нуурай загаһанай заводой коллектив (директорынь нүхэр Пестерев) загаһа барилгын жэлэй түсэб дүүргэ гэжэ манай корреспондент мэдээсэнэ.

Тус загаһанай завод болбол 1946 он соо 700 центнер загаһа бариха түсэбтэй байһан аад, 6 һара соо 702 центнер загаһа барижа гүрэндөө тушаагаа.

Гүрэнэй түсэбые дүүргэжэ жэшээтэ һайн амжалта туйлаһан Галуута-Нуурай загаһашад түсэбһөөн гадуур хэдэн зуун центнер эрхим шанартай загаһа барижа гүрэндөө тушаахын түлөө мүнөө улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Дамжуулгын Улаан туг абаба

НОЕХОН. (Телефоноор абтаба). Сэлэнгын аймагай Ноехоной сомоной «Большевик» гэжэ хүдөө ажалай артель (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыденов, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Дашипылов) 1946 ондо мал үсхэбэрилхэ түсэбөө эбэртэ малаар—105,7 процент, хони ямаадаар—111 процент ба адуу моридоор 95,7 процент дүүргэжэ, ВКП(б)-гэй айкомой ба ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг абаба.

Мүнөө тус колхозой эрэгтэй эмэгтэй члену̇үд хадаа ургажа байһан адуу малдаа үбһэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ба малай үбэлжэлгэдэ эрхим бэлэдхэл хангаха зорилготойгоор социалистическэ мүрысөөндэ ороод, үдэр ерэхэ тудам ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлажа байнад.

Г. САНЖИЕВ, «Б.-М. Үнэн» газетын тусхай корреспондент.

Советскэ Союзай Маршал К. А. Мерецковто „Илалта“ орден ба Советскэ Союзай Маршал Р. Я. Малиновскидо Ленинэй орден ба „Алтан Одон“ гэжэ медаль барюулагдаба

Үсэгэлдэр июлиин 24-дэ, Кремль соо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. М. Шверник японско империалистнуудта эсэргүү Алас Дурнадахи фронтын дайшалхы операцинуудые хүтэлбэрилхэ талаар Верховно Главнокомандованиин даалгабаринуудые шадабаритайгаар гүйсэдхэһэнэй түлөө ба тэдэ операцинуудай эсэстэ туйлаһан амжалтануудай түлөө шагнагдаһан Советскэ Союзай Маршал К. А. Мерецковто „Илалта“ орден барюулба. Мүн тэрэшэлэн японско империалистнуудта эсэргүү Забайкальска фронтын дайшалхы операцинуудые хүтэлбэрилхэ талаар Верховно Главнокомандованиин даалгабаринуудые шадабаритайгаар гүйсэдхэһэнэй түлөө ба тэдэ операцинуудай эсэстэ туйлаһан амжалтануудай түлөө шагнагдаһан Советскэ Союзай Маршал Р. Я Малиновскидо Ленинэй орден „Алтан Одон“ гэжэ медальтайгаар барюулагдаба. (ТАСС).

ШЭН ГАБЬЯА ТУХАЙ БАЛЛАДА

Эхэ оронойнгоо түлөө ами бэеэ үгэһэн Хойто далайн улаанфлотец Советскэ Союзай Герой Иван Сивкодо

Дүлэтэ шуургаар шуургалһан
Дүшэн нэгэдэхи хатуу ондо,
Хүйтэн хойто эрье дээрэ
Хүндэ байлдаан болоо юм.

Эсэгэ баян Оронойгоо
Энэ нангин эрьедэ,
Дайсадай зэргые һандааха
Дайшалхы приказ ерээ юм.

Тоогооро булюу дайсадууд
Тойрон бүһэлэн ойртожо,
Аадар шуургаар дорьбоһон,
Аюулта тулалдаанууд эхилбэ.

Хорёод наһаяа гүйсэһэн
Хонгор сэлмэг шарайтай,
Сивко мартос нүхэдтөө
Сохигты—гэжэ захираа һэн.

Галзуу зэрлиг зүрхэнүүдээ
Галта тобшоор сорюулһан
Уймар һогтуу немецүүдэй
Унаха бүридэнь баясана.

Мэхэтэй хоротой дайсадые
Мэргэн һомоороо бусаажа,
Сасуутан нүхэдэйгөө зоригтойгоор
Сохилсон байхые харана ха.

Хатуу зоригтой ши хүбүүн,
Хандажа намдаа хэлышэ!
Хаана байгаа тосхонһоо
Хахасажа ядаһаар мордообши?

Хэн эхэ, нарайдашни
Энхэрэн үлгыдэн һуугаа хаб?
Хэн эсэгэ шамайе
Эрэлхэг зоригто һургаа хаб?

Уужам тунгалаг нютагтаа
Уралдажа хэнтэй наадаабши?
Хэсүү илдам сэдьхэлтэй
Хэн басага таалаабши?

Эндэ шинии хэбтэхэдэ
Эсэгэшни магад, Уралда,
Баатар болоһон хүбүүндээ,
Булад хуяг дабтаа лам?

Хамтаран жаргаха хүсэлэнтэй
Хани һайхан басаганиинь,
Үнэн үгэеэ холбуулжа
Үнэтэ бэшэгээ бэшээ аалам?

Хэнэй түрэл нэрые
Хэлэн дурдан байгаабши?
Энэрхэг хэнэй шарайе
Эсэгын шарай болгообши?

Ашата багша Сталинайнгаа
Ажаллан мандан һуугааша,
Одон гэрэл Москвагаа
Омог баяртай шэртээл хаш?

Гансахан үлдөөшэ гранатаяа
Гартаа шангаар адханхай,
Хариин шуһата зольбонуудай
Хажуудаа ерэхыень хүлеэгээш!

Хэды олон немецүүдые
Хүлэйнгөө хажуугаар тойруулжархеод,
Харьялан байгаа далайгаа
Хараһан зандаа хэбтээлши.

Алтан долгеор дэлһэтэһэн
Амиды номин гүн далайш—
Байгаал сагтаа, нэрээршни
Баатар дуугаа эхилхэл.

Галаар дүлэтэһэн самоледоор
Галзуу дайсадаа хиргааша,
Алдарта Гастеллодэл тон адляар
Арадайгаа зүрхэндэ мүнхэрөөш

Ч. ЦЫДЕНДАМБАЕВ.

Жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэхэбди

Дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэбөөр зоригжоһон Сэлэнгын модоной заводой хүдэлмэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад болбол Сталинска Конституциин үдэр хүртэр жэлэйнгээ программые 11[illegible] процент гүйсэдхэхэбди гэһэн уялга абаһан байгаа.

Өөһэдынгөө абаһан уялгые гүйсэдхэхын түлөө тэмсэжэ байгаа тус заводой коллектив хахад жэлэйнгээ программые 105 процент гүйсэдхөөд, хоёрдохи хахад жэлэ гараһанһаа хойшо хүдэлмэриингэ темпые багашье һуларуулангүйгөөр ажаллажа байна.

Тус заводой модо болбосоруулха цехтэ хүдэлмэрилдэг стахановканууд Дарья Клочихина, Екатерина Мальцева, Федосья Носоков[illegible] ба бусад шэнэ табанжэлэй түсэбые ялажа үлүүлэн гүйсэдхэхэ бараһанай үльгэр жэшээ харуулан эрхим бүтээсэтэйгээр ажаллалаа.

Механическа цехын машинист Иванов, мастер-комсомолец Киреев, токарь Крутиков ба бусад эсэсусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилдэг байһан туладаа завод дээрэ мүн илгарһан стахановецууд гэжэ тоологдоно.

Б. ЖАПОВ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АГИТАЦИОННО ХҮДЭЛМЭРИ ХАНГАЛТАГҮЙ

Шэнэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиие баталан абаһантай дашарамдуулан партийна организацинуудай агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие уг үндэһөөрынь һайжаруулха, табанжэлэй түсэб соо хараалагдаһан агууехэ зорилгонуудые үргэн ниитэдэ ойлгуулхаһаа гадна, энэ түсэб соохи программые дүүргэхэ ба үлүүбшэлэн дүүргэхэ тэмсэлые партийна организацинууд толгойлхо үүргэтэй байна.

Энэ зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар Закаменай аймагай партийна организаци нилээдгүй ехэхэн хүдэлмэри эмхидхэһэн байна. Мүнөө …70 агитатор арад ниитын дунда табанжэлэй түсэб тухай хуулиие нэбтэрүүлэн ойлгуулха хүдэлмэри эрхилнэ. 104 агитатор малшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Эдэнэрэй хүсөөр 5 мянган хөөрэлдөөн ба элидхэлнүүд хэгдэбэ. Колхозуудай клуб, уншалгын байшан болон полевой стануудта лозунг, плакат ба диаграмма гэхэ мэтын наглядна агитаци эмхидхэһэн байха юм.

Аймагай хэлхеэ-холбооной конторын партийна эхин организаци (секретаринь нүхэр Фаржеев) коллективэйнгээ членүүдэй дунда үдэр бүри шахуу табанжэлэй түсэб тухай хуулитай танилсуулха хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ зуураа, һарын ба кварталай түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн социалистическэ мүрысөөндэ бүхы хүдэлмэрилэгшэдөө оруулжа шадаба.

Табанжэлэй түсэб тухай хуулиие шудалха зорилготойгоор эмхидхэгдэн хүдөөгэй 6 политһургуули, 24 кружогуудта коммунистнууд, комсомолецууд ба партийна бэшэ эдибхитэд ябажа, табанжэлэй түсэб тухай хуулиие гүнзэгыгөөр шудалан …зэнэ. Мүн тэрэшэлэн аймагай партийна ба советскэ 60 гаран активистнууд энэ хуулиие өөһэдөө шудалжа байнад.

Санагын сомоной «Коминтерн» колхозой партийна эхин организациин дэргэдэ бии болгогдоһон кружогто ябагшад энэ түсэб соо хараалагдаһан гол зорилгонуудые …зэжэ дүүргээ.

Аймагай хэлхеэ-холбооной конторын начальник нүхэр Воробьев, полминзагай түлөөлэгшэ нүхэр Ба…ев, аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Фролов гэгшэд энэ түсэбые гүнзэгыгөөр шудалжа дүүргэбэд. Мүнөө эдэнэр партиин историие шудалжа байнад.

1946 оной ажахын жэлые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан социалистическэ мүрысөөн аймагай колхозуудаар үргэнөөр дэлгэрнэ. Социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон Хамниин сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз хабарай тарилгын түсэбые аймаг соо эгээн түрүүлжэ дүүргээ. Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз малажал үсхэбэрилгын талаар бага бэшэ амжалтануудые туйлаба. Эдэ колхозууд аймгүйсэдкомой ба ВКП(б)-гэй айкомой дамжуулгын Улаан тугые абаһан байна.

Тиигэбэшье, олонхи партийна эхин организацинуудаар табанжэлэй түсэб тухай хуулиие олон ниитэдэ ойлгуулха хүдэлмэридэ нилээдгүй ехэхэн дутуу дундануд бии гээшэ.

Жэшээлхэдэ, табанжэлэй түсэб тухай хуулиие шудалха кружогуудай хүдэлмэри Хамниин сомсоведэй Калининай нэрэмжэтэ, Михайловскиин сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудаар ба Закаменай МТС-эй партийна эхин организацинуудта муугаар ябуулагдана. Эндэ бии болгогдоһон кружогуудай заняти хараалагдаһан болзорнуудтаа болодоггүй, кружогуудые хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Будаев, Егорова, Кудрявцева гэгшэд занятидаа һайнаар бэлэдхэл хэдэггүй, хайша хэрэгээр хандадаг байха юм.

Гадна, аймагай партийна ба советскэ активай олонхинь табанжэлэй түсэб тухай хуулиие шудалха ябадалда харюусалгагүйгөөр ханданад. Аймгүйсэдкомой секретарь нүхэр Шагдуров болбол ВКП(б)-гэй айкомдо: «табанжэлэй түсэб тухай хуулитай гүнзэгыгөөр танилсанаб гэжэ мэдүүлһэн байгаа. Үнэндөө нүхэр Шагдуров болбол энэ түсэб тухай хуулиин юрын асуудалда харюусажа шадахагүй байшоо. Тэрэшэлэн аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Черных гэгшэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиие «уншаагүйб» гэжэ мэдүүлбэ.

Аймагай колхозуудаар наглядна агитаци үргэнөөр эмхидхэхэ хүдэлмэри баһал хангалтагүйгөөр табигданхай. Табанжэлэй түсэбэй гол зорилгонуудые харуулһан диаграмма, фотомонтажнууд, витринэнүүд эмхидхэгдээгүй. Ханын газетэ, дайшалхы хуудаһанууд гаргагдаагүй байха юм.

Эдэ бүхы дутуу дундануд имагтал ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагай ба партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй табанжэлэй түсэб тухай хуулиие арад зондо нэбтэрүүлэн ойлгуулха хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр эмхидхэһэн ба хүтэлбэрилһэнэй үрэ мүн. Тиин, коммунистнуудай идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхын хойноһоо саг үргэлжын туһаламжа ба шалгалтые бэелүүлжэ шадаагүй байнабди.

ВКП(б)-гэй Обкомой XXIII пленум болбол табанжэлэй түсэб тухай хуулиие ажалшан арадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха, энээнтэй дашарамдуулан агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие партийна организацинуудаар һайжаруулха тухай тодо һонор заабаринуудые үгэһэн байгаа. Тиимэһээ аймагай партийна организациин бүхы коммунистнууд энэ заабариие яабашье дүүргэхэ еһотой.

О. АЮШЕЕВ,—ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

Мүрысөөе хүтэлбэрилдэггүй Соведэй хүдэлмэрилэгшэд

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол ажалшадай депутадуудай Кяхтын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй ниитэ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэрзэргээр эрхилжэ байһан тухай асуудал һаяхан өөрынгөө заседани дээрэ зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Тус Соведэй гүйсэдхэхэ комитет болбол сельскэ ба сомонуудай Соведүүдэй хүдэлмэридэ тодо һонор хүтэлбэри ба туһаламжа үзүүлжэ, тэрэнэй хүдэлмэриие дайн сэрэгэй һүүлдэхи эрилтын еһоор шэнэдхэн табиха тушаа тон хангалтагүйгөөр хүтэлбэри үгэһэн байха юм. Тэрэшэлэн ниитын, кооперативна ба ажахын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ туһаламжа үгэхэ талаар горьтой юумэ хээгүй байшоо. Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Миронов болбол гүйсэдхэхэ комитедэйнгээ аппарадай ба таһагуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа эрид шууд хэмжээ-ябуулгануудые абаагүй байха юм.

Аймгүйсэдкомой ба тэрэнэй таһагуудай хэхэ хүдэлмэри тухай түсэб саг болзор соонь зохеогдодоггүй байхаһаа гадна, тэрээниие зохеоходоо харюусалгагүйгөөр хандадаг байба. Тиимэһээ аймгүйсэдкомой хүдэлмэриин түсэб соо арадай ажахын удхашанартай кампаниие дүүргэлтэ болгохо тушаа шухала хэмжээ-ябуулганууд оруулагдадаггүй байгаа. Тэрээнһээ гадна, аймгүйсэдкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол зохеогдоһон түсэбэйнгөө, мүн заседани дээрээ баталагдажа абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые саг болзор соонь шалгадаггүй байһан дээрэһээнь, тус гүйсэдкомой таһагууд ба нютагуудтахи Соведүүд тэрэ шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгонгүй орхидог заншалтай ушарнууд үзэгдэнэ.

Сельскэ ба сомонуудай Соведүүдээр ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа асуудал Соведүүдэй сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэггүй байхаһаа гадна, аймагай Соведэй сесси 1945 оной август һараһаа хойшо болоогүй байха юм. Соведүүдэй дэргэдэ бии болгогдоһон саг үргэлжын комиссинууд хүдэлмэреэ ябуулнагүй. Мүн олонхи Соведүүдэй дэргэдэ иимэ комиссинууд мүнөө хүртэр эмхидхэгдээгүй байна гэжэ БМАССР-э Министрнүүдэй Совет өөрынгөө тогтоол соо тэмдэглэбэ.

Нютагуудтахи Соведүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха зорилготойгоор соносхогдоһон республиканска социалистическэ мүрысөөндэ ушөө оролсоогүй сельскэ ба сомонуудай Соведүүд бии. Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет 1946 оной туршада социалистическэ мүрысөөнэй ябаса тухай дүн гаргахаһаа байтагай, энэ асуудалые өөрынгөө заседани дээрэ нэгэшье зүбшэн хэлсээгүй байба. Аймагай советскэ ба ажахын эмхи зургаануудай олонхи хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө гүрэнэй ба ажалай жаяг заршамые эбдэхэ ябадал үзэгдэнэ.

Советскэ органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ тушаа һуралсал эмхидхэгдээгүй. Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэй үйлэдбэриин зүблөө удаа дары үнгэргэхэ ябадал байгаагүй гэхэдэ болохо. Тиимэһээ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол Кяхтын аймагай Соведэй Гүйсэдхэхэ комитедэй хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа тодо һонор ба дэлгэрэнгы заабаринуудые үгэһэн байна.

Тус аймагай советскэ, ажахын ба кооперативна эмхи зургаануудай бүхы хүдэлмэрилэгшэд хадаа өөһэдынгөө хүдэлмэриие уг үндэһөөрынь шэнэдхэн табижа 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб соо хараалагдаһан агууехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр эрхилжэ, энээндэ бүхы ажалшадые хабаадуулха үүргэтэй болоно.

Ушар иимэһээ өөһэдынгөө бүхы хүдэлмэриие һайжаруулха, Соведүүдэй дэргэдэхи саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэринүүдые һэргээхэ, социалистическэ уялгануудаа ба шиидхэбэринүүдэйнгөө дүүргэлтые саг болзор соонь шалгалта хэжэ байха үүргэтэй болоно.

Г. БАДМАЕВ.

Республиканска спартакиада

Июлиин 21-эй үдэр Улан-Үдын ипподром дээрэ Бүхэсоюзна физкультурна һайндэрлэлгэдэ зорюулагдаһан гое һайхан парадай һүүлээр национальна ба элдэб янзын спортоор мүрысөөн эхилбэ. Эгээн түрүүн моридой урилдаан захалжа хүнгэн тэргэдгэ хүллэгдэнхэй үүлтэртэ гое һайхан 3 морид ипподромой талмай дээрэ харагдаба. Энэ түрүүшын урилдаанда Мухаршэбэрэй аймагай «Красный Заган» колхозой «Звездочка» гэжэ нэрэтэй азарга түрүүлбэ. Удаадахи 3—3 моридые табиһан 2 урилдаандань Сэлэнгын аймагай «XVIII партсъезд» колхозой «Тулон» гэжэ морин ба МВД-гэй промколониин «Квинтет» гэжэ азарга түрүүлһэн байна. Моридой урилдаантай зэргэшэн бүхын барилдаан боложо, тэрээндэ нүхэр Цыдыпов (Зэдэ) дабажа, нэгэдэхи һүүри эзэлбэ. Хоердохи һүүри нүхэр Шагдуров (Кудара) эзэлээ. Энэ нүхэр тон габшагай шангаар барилдахаһаа гадна зохид аялга аашаараа зониие һонирхуулһан ба энеэдэ наада гаргаһан байна. Гурбадахи һууриие нүхэр Иванов (сэрэгэй часть) эзэлээ. Тиигээд, эртэ урданай бурят арадай заншалай спорт болохо һур харбаан эхилбэ. Эндэ 50 метрын газарай харбаанда Иволгын аймагһаа ерэһэн Дабацыренов мэргэн буудалгаараа шалгаран түрүү һүүри эзэлээ. Хоердохи һүүри мүн Иволгын аймагай һуршан нүхэр Шагдуров, 3-дахи һүүри Бурят-Монголой Ленинэй орденто гүрэнэй хүгжэмтэ драмын театрын артист нүхэр Ринчино эзэлбэ. Энээгээр һайндэрлэлгын түрүүшын үдэр дүүрэбэ.

* * *

Июлиин 22—23-ай үдэрнүүдтэ спортивна мүрысөөн үргэлжэлбэ. Паровозо-бүтээлгын заводой «Локомотив» гэжэ обществын стадионой үргэн талмай спортсменүүдэй үнгэ бүриин майкануудаар эреэлэн харагдана. Эндэ манай республикын городуудай ба аймагуудай 250 гаран эрхим спортсменүүд түрүү һүүри эзэлжэ, республикын чемпионой нэрэзэргэ олохын түлөө тэмсэхэ байнад.

Мүрысөөн 100 метртэ гүйлгөөр захалба. Талмай дээрэ түргэн гүйгшэд Миропольский (ажалай резервнүүд), Горшков (Хори), Кузнецов («Локомотив»), Аржанов («Медик») гаража ерээд зэргэлэн байбад. Марш! гэжэ захирхатай хамта габшагай түргэнөөр гүйлдэбэ. 12,2 секундын үнгэрхэтэй хамта хүндэлэн татагдаад байһан лентые нүхэр Миропольский сээжээрээ дайран гарана. Харин нүхэр Аржанов орой 0,3 секундаар нүхэр Миропольскиһоо таһаржа ерэбэ. 100 метр гүйлгэндэ эхэнэрнүүдэй дундаһаа нүхэр Шишкова (ажалай резервнүүд) түрүү һүүри эзэлээ. Мүн энэ тала гаталалганда аймагуудай түлөөлэгшэдһөө нүхэр Горшков (Хори) ба Кожевников (Зэдэ) илаба.

500 метр утые гүйлгэндэ түрүү һүүри эзэлхын түлөө мүрысөөн захалба. Эндэ «Спартак» гэжэ спортивна һайн дуранай обществын член, урилдаанай талаар республикын үни удаанай чемпион нүхэр Евдокия Бадмаева түрүүлбэ. Хоердохи һуури мүн Шишкова (ажалай резервнүүд), гурбадахи һууриие түрүүшын хэе урилдаанда хабаадалсаһан залуу спортсменка Астафьева («Медик») эзэлһэн байна. Мүн энэ талые 1 минута 36 секунда соо гүйжэ нүхэр Кожевникова (Зэдэ) аймагууд хоорондын мүрысөөндэ илаба.

1500 метр талые гаталха урилдаанда Аниканов (Зэдэ), Дробязко (ажалай резервнүүд) хоерой алиниинь түрүү һуури эзэлхэ ааб гэжэ стадион дээрэ сугларагшадай хэлсэһээр байтарынь нүхэр Дробязко 800-дахи метрээ гаталха зуураа урдаа ябаһан Аникановые хүсөөд, урдань гарахаа һэдэнэ. Энэншье бүтэбэгүй. Харин, финиш хүртэр оройдоол 50 метрын үлөөд байхада нүхэр Дробязко бүхы хүсэеэ гаргажа, Аниканован хажуугаар һомон шэнги хурдаар гараад, тэрэнһээ нэгэ секундаар хүндэлэн татагдаһан лентые үбсүүгээрээ дайран унагааба. Энэ урилдаанда нүхэр Аникинов илаха бүхы аргатай байһан аад, дан бэедээ найданги байһан дээрэһээ булигдашоо.

Команда командануудай урилдаанда «ажалай резервнүүд» гэжэ физкультурна обществын эрэшүүлэй ба эхэнэрэй командануд түрүү һуури эзэлбэ. Тэрэшэлэн аймагай командануудай урилдаанда эхэнэрнүүдэй командаһаа Зэдын аймагай команда, эрэшүүлэй командаһаа Хэжэнгын аймагай команда илаһан байна.

Үндэрые ба утые харайлганда сантиметр бүхэнэй түлөө тэмсэжэ захалба. Эндэ нүхэр Евдокия Бадмаева («Спартак») 4 метр 75 сантиметр утые харайжа, өөрынгөө тогтооһон түрүүшын рекордые дабаба. Хоердохи һуури нүхэр Славяшкина («Динамо») эзэлбэ. Үндэрые харайлганда басагадай дундаһаа нүхэр Дементьева («Динамо»), хүбүүдһээ нүхэр Стрельников («Спартак») гэгшэд габшагай зохидоор харайлдажа, чемпионой нэрэзэргэ олобо. Тэрэшэлэн үндэрые харайлганда һайн амжалтануудые нүхэр Кузнецов, («Локомотив»), Миропольский («ажалай резервнүүд»), Зивченко («Динамо»), Аржанов («Медик») гэгшэд туйлаа.

Диск, копье, граната шэдэлгээр нүхэр Стрельников («Спартак»), Беспаров («Локомотив»), Баранов («ажалай резервнүүд»), Уженков (Бичура), Захаров (Заиграй) гэгшэд түрүү һуури эзэлээ.

Физкультурна обществонууд бүхэнэй дүнгүүдые гаргалганда түрүү һуури «ажалай резервнүүд» гэжэ спортивна һайн дуранай общество эзэлбэ. Хоердохи һуури «Локомотив», гурбадахи һуури «Динамо» гэжэ обществонууд эзэлээ. Аймагай командануудай мүрысөөндэ түрүү һуури Зэдын аймаг, хоердохи һуури Городок город, гурбадахи һуури Кабанскын аймаг эзэлбэ.



1904 ондо арбан дүрбэн японско сэрэгэй корабльтай тэнсүүгүй дайнда хатуу шангаар тулажа гараһан, артиллерист ябаһан ородой флодой А. Д. Войцеховский гэгшэ «Варяг» гэжэ легендарна крейсерэй эхишэ, 69 наһатай моряк матрос Москвада ерэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Далайн сэрэгэй флодой адмирал Н. Г. Кузнецов хүсэнүүдэй главнокомандалагша матрос А. Д. Войцеховскотой хөөрэлдэжэ байна.

Д. Черновой фото (ТАСС-эй фотохронико).

УҺАН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ ҮДЭР

Манай Уһан Сэрэгэй Флодые байгуулха хэрэгтэ ажалшан үргэн ниитые хандуулха зорилготойгоор долоон жэлэй саада тээ парти ба правительствын шиидхэбэреэр СССР-эй Уһан Сэрэгэй Флодой Үдэр бии болгогдоһон байгаа. Тэрэ сагһаа хойшо советскэ арад болбол энэ үдэрые жэл бүридэ бүхэсоюзна һайндэр гэжэ тэмдэглэдэг болоной.

Манай Эхэ ороной бүхы түүхын турша ород моряагууд болбол героизмын ба ами бэеэ хайрлангүйгөөр ба хэхэ ябадалай жэшээ харуулдаг байгаа. Ородой алдарта флотоводецууд Ушаков, Макаров, Нахимовай нэрэнүүдээр бидэ омгорхобди. Чесма, Наварин, Синоп ба Севастополиин шадар хүсэтэй дайсантай хэһэн тэмсэлдэ ород моряагууд өөрынгөө нэрые мүнхэжүүлэн суурхуулаа. Гражданска дайнай жэлнүүдтэ революционно моряагуудай хэһэн тэмсэл мүн лэ үнэн шуургуу һэн.

Парти ба правительство, мүн нүхэр Сталин өөрөөшье манай Уһан Сэрэгэй Флодые байгуулха хэрэгтэ ехэхэн анхаралаа табидаг гээшэ. Советскэ арад хадаа өөрынгөө дайшалхы флодоор һонирходог ба тэрэнээ һайшаан дуралдаг байна. Манай далайн флодой болон арадай хоорондохи хани барисаань жэл эхэ тудам үргэжэн бэхижэнэ.

Советскэ Уһан Сэрэгэй Флодой дайшалхы корабльнууд манай хүдэлмэришэдэй гараар, манай инженернүүдэй проектнүүдээр, манай заводууд дээгүүр байгуулагдаа.

СССР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй таршагүй хубинь болохо Уһан Сэрэгэй Флот болбол советскэ арадай хэһэн фашистска эзэмдэгшэдтэ эсэргүү дайнда Верховно Главнокомандованиин даалгаһан бүхы даалгабаринуудые эрхим һайнаар дүүргэжэ шадаһан байна. Флодой дайшалхы ажал-ябуулгые сэгнэхэ зуураа нүхэр Сталин иигэжэ заагаа һэн:

«Улаан Армиин оборонодо байха ба добтолгодо орохо үедэ манай флот хадаа Улаан Армиин далайда тулаһан флангнуудые найдамтайгаар халхалдаг, дайсанай худалдаа-наймаанай флот болон судоходстводо ехэхэн сохилто үгэдэг, өөрынгөө коммуникацинуудай таһалдалгүйгөөр хүдэлмэрилхые хангадаг байгаа. Советскэ морягуудай дайшалхы ажал-ябуулгань болбол ами бэеэ хайралхагүй хатуу хүсэн ба эрэлхэг зоригоороо, үндэр дээдэ дайшалхы эдибхи, сэрэгэй мэргэжэл шадабаряараа илгардаг һэн. Уһан доогуур ябадаг онгосонууд ба уһан дээгүүрхи корабльнуудай морягууд, далайн летчигууд, артиллеристнууд, пехотинецууд хадаа ородой флодой хэдэн зуун жэлэй олоһон дайшалхы заншалһаа эгээн үнэтэ һайниинь абажа, тэрэниие улам саашадань ургуулһан байна».

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ советскэ морягууд хадаа Улаан Армиин флангнуудые далай талаһаа хүндөөр сохихо ябадалда хүргөөгүй. Манай эрьедэ десант буулгаха гү, али эрье дээрэхи пунктнуудые буудаха гэжэ немецүүдэй хэдыхэн дахин һэдэһэниинь хододоо дэмы хооһоор үнгэрдэг байгаа. Дайсанай фланг гү, али ара талаһаань сохижо, Улаан Армиин добтолгодо туһалха зорилготойгоор Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Уһан Сэрэгэй Флот зуу шахуу десантна операци үнгэргэһэн байха юм.

Дайнай эхинһээнь һүүл хүртэр манай флот хадаа дайсаниие минуташье амар байлгаагүй. Фашистска сэрэгүүдэй саг зуурын амжалта туйлажа байха үедэшье, Улаан Армиин ябуулһан илалтата добтолгын үдэрнүүдтэшье тиимэ байгаа һэн.

Флот хадаа герой-городууд: Одесса, Севастополь, Ленинградые хамгаалха үедэ ехэхэн үүргэ дүүргэжэ гараа. Волжско флотилиин сэрэгэй морягуудшье, Сталинградай түлөө болоһон үльгэр түүхэтэ байллаанда хабаадалсажа, өөрынгөө нэрые мүнхэжүүлэн суурхуулаа.

Хэдэн арбаад мянган сэрэгэй морягууд ябган сэрэгэй фронт ошоһон, далайн пехотын бригадануудта ошоһон байгаа. Тэдэнэрэй баатарлиг зориг, дайшалхы мэргэжэл болон аюул гайһаа айхагүй ябадал манай бүхы арадые баясуулан гайхуулаа һэн.

Флодой корабльнууд болон авиаци хадаа дайсанай коммуникациие саг үргэлжэ сохидог байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ дайсанай сэрэгшүүдтэй, сэрэгэй техникэтэй ба сэрэгэй шухала эд бараатай нилээд олон фашистска суднануудые манай морягууд уһанда шэнгээгээ. Дайсанай корабльнуудай командануд гансашье аян замдаа бэшэ, мүн тэрэнһээ байтагай минэнүүд ба онгосонуудые табихагүй гүльмэнүүдээр хүреэлээтэй өөрынгөө базануудташье амар жаргал үзэдэггүй һэн. Уһан доогуур ябадаг советскэ онгосонууд болон торпеднэ катернууд дайсанай хаалтануудые дабан гаража, тэдэнэй базануудта нэгэтэ бэшэ добтолоод, корабльнуудыень уһанда шэнгээдэг байгаа. Хэрбээ немецүүдэй найдалтай һайнаар далай талаһаа бэеэ халхалаа хадань, дайсантай тэмсэлдэ аюултай хүсэн гэжэ өөрыгөө харуулһан манай уһан сэрэгэй авиаци гаража ерэдэг байгаа.

Дайнай жэлнүүдтэ гансал уһан доогуур ябадаг советскэ уһан сэрэгшэд гурбан зуу шахуу фашистска транспортернууд, зуу шахуу сэрэгэй корабльнуудые үгы хэһэн байна. Колышкин, Гаджиев, Лунин, Фисанович, Стариков, Иосселиани, Грешилов гэхэ мэтын командирнуудтай уһан доогуур ябадаг онгосонууд дайсанай 10—10 болон үшөөшье олон корабльнуудые шэнгээһэн байха юм.

Дайн сэрэгтэ мүн торпеднэ катернуудай экипажуудшье толотомо һайн хэрэгээрээ өөһэдыгөө суурхуулаа. Эдэ бишиихан корабльнууд хүй-һалхин шэнгеэр, немецкэ корабльнуудта добтолон ороод, тэдэнэрые хүсэтэ торпедэнүүдээр мэргэнээр сохидог байгаа.

Флодой бусад хүсэнүүд болон хуурай газарай сэрэгүүдтэй хамтаран дайгаа ябуулдаг манай далайн авиаци хадаа дайсанай корабльнууд болон тэрэнэй эрье дээрэхи оборонодо ехэхэн гээгдэл ушаруулдаг байгаа.

Манай тральщигуудай экипажуудай ами бэеэ хайрлангүйгөөр тэмсэһэн ябадал ба флодой судно-бүтээлгын болон судно-заһабарилгын предприятинуудай коллективүүдэй эрхим хүдэлмэри тухай дурдаагүй һаамнай манай морягуудай дайшалхы ябуулганууд тухай хөөрөөн хүсэд бэшэ байха һэн. Тэдэнэр үбэлэй шэрүүн хүйтэндэшье, зунай аяма халуундашье, олонхидоо дайсанай айхабтар хатуугаар буудажа байхадань гэмтэһэн корабльнуудые түргэн сагта заһабарилжа табидаг байгаа.

Моральна хатуу хүсэн, аюулһаа айхагүй ябадал, эрэлхэг зориг, шэн габьяа—энэ үнэр һайхан шанартай болгожо манай флодой личнэ составые коммунистическэ парти ба нүхэр Сталин өөрөө хүмүүжүүлээ. Энэнь Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ немецкэ фашистнуудта болон японско империалистнуудта эсэргүү байлдаанда тиимэ ехэ хүсэтэйгөөр харуулагдаһан байна. Өөрынгөө флодые дайнда хэрэгтэй хамаг бүхы юумээр хангажа байгаа Эхэ оронойнгоо анхарал оролдолгые үдэр бүри үзэжэ байһан краснофлотецууд, офицернүүд, адмиралнууд хадаа өөһэдынгөө дайшалхы хэрэгүүдээр арадайгаа, партиингаа этигэл найдабариие харюулхые оролдодог һэн.

СССР-эй уһан сэрэгэй хүсэнүүд дайн сэрэгһээ үшөө ехэ хүсэтэй ба хатуу боложо гараа. Дайсаниие дараһан агууехэ илалтын ашаар бидэнэр баруун ба зүүн зүгүүдтэ шэнэ портнуудые абаабди: Печенгые—Баренцова далай дээрэ, Кенигсбергые, (мүнөө Калининград) Пиллауе—Балтика дээрэ, Порт-Артур, Дальний болон Курильска олтирогууд дээрэхи базануудые — Номгон океанда.

Манай илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ нүхэр Сталин иигэжэ хэлээ һэн: «Советскэ арад хадаа өөрынгөө флодой үшөө ехэ хүсэтэй ба бата бэхи байхыень хүсэнэ. Манай арад болбол өөрынгөө флодто хэрэгтэй дайшалхы шэнэ корабльнуудые ба шэнэ базануудые байгуулха».

Арадай дура зоригые харуулһан эдэ үгэнүүд хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Шэнэ табанжэлэй түсэб хадаа Эсэгэ оронойнгоо судно-бүтээлгые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ ябадалые хараална. Табанжэл тухай Хуули соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «1950 ондо судно-бүтээлгые 1940 онойхиһоо хоер дахин ехэ болгохо, СССР-тэ хүсэтэй ба бата бэхи флодые байгуулха ябадалые хангаха. Советскэ флодто шэнэ корабльнууд ба далайн шэнэ базануудые барижа үгэхэ».

Манай вождь ба полководец Советскэ Союзай Генералиссимус нүхэр Сталин болбол флодто хэрэгтэй кадрнуудые саг үргэлжэ бэлэдхэхэ ба тэдэнэй мэргэжэлые дээшэлүүлхые, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай дайшалхы дүй дүршэлые хүсэдөөр шудалхые, өөрынгөө зэргэдэ далайн культура, жаяг заршам ба эмхи журимые үшөө ехээр дээшэлүүлхые сэрэгэй морягуудһаа эринэ гээшэ. Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүд хадаа советскэ арадай туйлаһан амгалан тайбан ажабайдал ба зохеохы шанартай ажал хүдэлмэриие һэрэмжэтэйгээр һахина. Тэдэнэр хадаа Советскэ Союзай интересүүдые хамгаалха найдалтай тулгууринь мүн болоно. Тэдэнэр хадаа сэрэгэйгээ мэргэжэл шадабариие дайнай дүй дүршэлэй үндэһэ һууряар, сэрэгэй наука ба техникын хүгжэлтын үндэһэ һууряар үдэр бүри дээшэлүүлнэ.

Советскэ хүнүүд хадаа ороноо хамгаалха хэрэгэй эрилтэнүүдые, Улаан Армиин эрилтэнүүдые, Уһан Сэрэгэй Флодой эрилтэнүүдые хүсэдөөр хангаха тухай өөрынгөө ехэхэн уялгануудые хэзээшье мартанагүй. Уһан Сэрэгэй Флодые үшөө ехэ хүсэтэй, бата бэхи болгохын тула советскэ хүнүүд өөрынгөө хүсэ шадалые гамнахагүй.

Генерал-майор П. МУСЬЯКОВ.

Үбһэ хуряалгын ябасые эрид хурдадхаха

★ ★

Тарбагатайнхид герасимовска ургасаяа хуряажа байнад

Тарбагатайн аймагай олонхи лхозууд үндэр ургаса туйлат өөһэдынгөө герасимовецуудай н зоригто ажалай ашаар, мүнөө лдэ үбһэ ногооной үндэр баян гаса туйлаба. Республикын алэта луговод В. А. Герасимовай тодэр эндэхи луговодууд сабилан хадалангаа үтэгжүүлжэ, лэ ногооной үндэр ургаса аба. Эндэхид 3000 шахуу гектар шалангые хабар-зунда 3-5 да уһалһан байгаа. Иигэжэ шэн игтойгоор ажаллажа, гектар ииһээ 20—20 центнер, зарим стогуудһаа 30—35 центнер тэр үбһэ ногоо ургуулба. „Гигант" колхозой луговодууд еноводынь нүхэр И. И. Акулов), скра" колхозой луговодуул еноводынь нүхэр И. Е. Павлов), гановичын нэрэмжэтэ колхозой товодууд (звеноводынь коммут нүхэр И. С. Кравцов) даалдажа үгтэһэн 166—200 гектар шалангаһаань дунда жэшээр 25—30 центнер үбһэ ногоо уулжа шадаба. Мүнөө тус хозой членүүд энэ үндэр баян асые эршэмтэй шангаар хужа байнад. Июлиин 21-эй мэг эр үбһэ хуряаха түсэбөө 32 цент болгохоһоо гадна, 511 ю силос, 1110 центнер набша аа бэлэдхэбэ. Кировэй нэрэмтэ, „Искра", „Красная заря" гановичын нэрэмжэтэ колхозууд э хуряаха түсэбөө 35-һаа 63 цент хүргөөд байха юм.

Түрүү колхозуудай зарим стаовецууд ажалай үндэр бүтээүүдые харуулнад. Жэшээлхэ „Искра" колхозой сенокосилан нүхэр А. Ф. Бурдуковский шэ 8 үдэрэй туршада 43 гек, мүн энэ колхозой член нүхэр А. Павлов 9 үдэрэй туршада гектар эрхим шанартайгаар шаад байна. Гар хажууршал эд П. К. Гордеев (Сталинай эмжэтэ колхоз), „Гигант" колхозой гар хажууршад нүхэд А. Д. Куделин ба Т. Алексеев, „Искра" колхозой хажууршад нүхэд Д. А. Антонова, А. Зайцева болон бусад үдэр бүри 0,60-0,65 гектар хүртэр сабшанад.

Гэбэшье, сабшалга һүрилэлгэ хоёрой хоорондо ехэхэн забһар зарим колхозуудта гараба. Эдэ колхозуудай сабшагдаһан үбһэнэй 30—40 процентнь һүрилэгдөөгүй узуур дээрээ гутажа хэбтэнэ. Иимэ байдал хадаа үбһэ тэжээлэй шанарынь муудуулха байна. Тиимэһээ эндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд сабшалга ба һүрилэлгын хоорондо гараһан забһарые дары усадхахаһаа гадна, үбһэ ногоо сабшалга, силос даралга болон набша намаа бэлэдхэхэ хүдэлмэриие саашадаа үшөө үндэр темптэйгээр ябуулха үүргэтэй.

Кировэй нэрэмжэтэ, „Красный партизан", „Авангард" болон бусад колхозуудай үбһэ хуряалга дээрэ ябажа байһан колхознигууд июлиин 15—16 үдэрнүүдтэ сабшалан дээрээ гаража хүдэлмэрилөөгүй байха юм. Тиимэһээ бороо хурын орожо байхада үбһэ сабшаха хүдэлмэриие үшөө шангадхаха үүргэтэйбди. Тус колхозуудай правленинүүдэй ба партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол үбһэ хуряалга дээрэ ябажа байһан колхознигуудай дунда агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие үргэнөөр эрхилжэ, ажалай жаяг заршам эбдэдэг хүнүүдтэ хатуу хэмжээ абаха ёһотой.

Тэрээнһээ гадна, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Обкомой урмашуулгын хэмжээнүүд тухай гаргаһан тогтоолнуудые үбһэ хуряалга дээрэ ябажа байһан колхознигуудта үдэр бүхэндэ ойлгуулха тон шухала.

Н. МУНКОЕВ.

Силос даралга эхилээдүй

Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй үүшын жэлэй үбһэ хуряалгые саг зор соонь, эрхим шанартайгаар эргэжэ, үхэр малдаа элбэг дэл үбһэ ногоо хуряаха хүдэлмэри ее үеын шухалын шухала зорил мүн.

Гэбэшье, Мухаршэбэрэй аймагай улгын сомоной Ленинэй, Сталиай, Молотовой нэрэмжэтэ колхоуд үбһэ хуряалгын хүдэлмэринүүе обор нобшоор хэжэ, аймаг сооо гээгдэжэ ябанад.

Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ лхоз июлиин 20-до оройдоо 20 ктар сабшаад байна. Мүн тэрэшэ Ленинэй ба Молотовой нэрэмжэтэ колхозууд иимэрхүү байдалтай.

Эдэ колхозуудай правлениин түрүүлэгшэнэр нүхэд Ирдынеев, Норбоев ба Хандажапов гэгшэд мал ажалые саашадань хүгжөөхэ, тэрээнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гэһэн гол шухала уялгануудтаа харюусалгагүйгөөр ханданад.

Мүн «Авангард» ба Калининай нэрэмжэтэ колхозууд оройдоо 30—30 гектар сабшаад байна.

Иимэһээ эдэ колхозууд үбһэ хуряаха, силос дараха модоной мүшэр бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүдые үндэр темптэйгээр ябуулха үүргэтэй.

Б. ДЫМБРЫЛОВ.

237 гектар үбһэн сабшагдаба

Сэлэнгын аймагай Тамчын сомой Молотовой нэрэмжэтэ колзой сабшалан дээрэ 97 хүн хүдэлмэрилжэ байна. 237 гектар бшаба, 500 центнер үбһэн һүлэгдэбэ.

Энэ колхоздо модоной набша намаа бэлэдхэлгэ ба силос даралгаар тусхай бригада хүдэлмэрилнэ. Силос дараха түсэбөө 51 процент дүүргээд, 500 центнер модоной набша-намаа суглуулаад байха юм.

Д. БУДАЖАПОВ.

МУХАРШЭБЭРЭЙХИД ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛЭЙ ТҮЛӨӨ ҺУЛААР ТЭМСЭНЭ

Сталинска табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан ехэ зорилгые бэелүүлжэ, адуу малаа үсхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын гол шухала нүхэсэл болбол үбһэ тэжээл мүн гэһэн ябадал хүн бүхэндэ мэдээжэ. Гэхэтэй хамта, энэ шухалын шухала гүрэнэй хэрэгтэ харюусалгагүй хандаха ябадал Мухаршэбэрэй аймагта гараад байна.

Энэ аймаг болбол мүнөө жэл үбһэндөө хожомдожо оробо. Энээнэй гол шалтагаанинь юун бэ гэхэдэ: аймагай ударидагшадһаа эхилээд колхозой хүтэлбэрилэгшэд хүртэрөө бороо хүлеэжэ, үбһэ-ногооной үшөө ургаха ябадалда найдаһан хэрэг мүн болоно. Хэрэг ажал дээрээ энэ „хүлеэлгэнь" юундэ хүргөөб гэхэдэ, үбһэ ногоон ута болоогүй харин улам хатажа шэнгэрһэн байха юм.

Суулгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ирдынеев), Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Норбоев),Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Хандажапов) Зандинай сомоной „Комсомол" колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Нимаев), Октябрьска сомоной „Шэнэ байдал" (түрүүлэгшэнь нүхэр Будаев) ба бусад колхозууд юрэнхыдөө июлиин хорёодоор үбһэндөө ороһон байна.

Эдэ колхозууд түрүүшын үдэрһөө эмхигүй ябадал харуулаа. „Комсомол" колхоз түрүүшын үдэрнүүдтэ оройдоо 35—40 хажууршадые гаргажа, нэгэшье машина үбһэндэ гаргаагүй байха юм. Мүн иимэ ушар Суулгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо гараһан байна.

Эндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа үбһэ ногооной ахир дээрэһээ машинаар сабшажа болохогүй гэһэн таарахагүй „теори" гаргаһан байна. Гэхын хамта Загаһай сомоной „Красный Заган" гэжэ нэгэхэн лэ Сулхара гол дээрэ сабшалантай колхоз машинаар сабшажа элбэг дэлбэг үбһэ тэжээл хуряажа байха юм.

Мүнөө энэ шанга наран гаража байхада сабшаһан үбһэн үдэр соогоо шахуу хатажа байхадань аймагай олон колхозууд тармалга, бухалалга саг соонь ябуулангүй сабшалга хуряалга хоёрой хоорондо ехэ забһар гаргана. „Комсомол", „Улаан Туяа", Сталинай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд мүнөө хүртэр унагааһан үбһөө тармажа эхилээгүй.

Үбһэ сабшалгын үедэ ажалай жаяг заршам шангадханагүй. Энэ харюусалгатай үедэ Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз республикын ойн баярай һайндэрые найрлажа, үбһэнэйгөө хүдэлмэриие зогсоожо, хоёр үдэр соо архитай тамхитай найр наада хэжэ байһан байха юм. Зандинай сомоной „Комсомол" колхозой 7—8 хүдэлмэришэд Улан-Удэ город үмсынгөө хэрэгээр ерээд, һанаа амар арбаад хоножо байна. Мүн тэрэшэлэн Октябрьска сомоной „Шэнэ байдал" колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Будаев ба парторг нүхэр Лопилов гэгшэд энэ шухала хүдэлмэриие ударидахын орондо хэдэн хүдэлмэришэдөө абажа город ерээд сай уудаг газар болон сад сэсэрлигээр зайжа ябанад.

Нэмэлтэ тэжээл болохо шэлбүүһэ набша суглуулжа малай тэжээл бэлэдхэхэ ябадалые „Красный Заган" гэжэ колхозһоо бэшэ аймагай колхозууд захалаагүй. Мүн тэрэшэлэн аймагай олонхи колхозууд силос дараха шухала хэрэгые бодото хэрэг дээрэ эхилээгүй байна.

Мухаршэбэрэй аймагай хүтэлбэрилэгшэд болбол эдэ дутуу дунданuудые дары түргэн усадхажа, элбэг дэлбэг үбһэ тэжээл хуряахын түлөө тэмсэхэ ёһотой.

Ц. Цыбиков.

Үбһэ хуряалга эмхитэйгээр ябуулна

ЗЭДЭ. (Телефоноор абтаба). „Овцевод" совхозойхид үбһэ сабшалгые үндэр темптэйгээр ябуулна. Үбһэ хуряалгада ябаһан бригадануудай, звенонуудай дунда үндэр бүтээсэ туйлажа, үбһэ ехээр хуряаха гэһэн мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энээнэй ашаар эндэхи хүдэлмэришэд һаяын хэдэн үдэрнүүдтэ 500 гектар үбһэ сабшажа 3500 центнер үбһэ һүрилһэн байна.

Совхоз соохи социалистическэ мүрысөөндэ нүхэр И. Бадмаевай ударидадаг бригада түрүүлэнхэй. Тус бригада 1000 центнер үбһэ һүрилбэ. Дунда зэргээр энэ бригадынхид гектар бүриһөө 12 центнер үбһэ хуряаба.

Эрхим хажууршад Б. Дунаев Н. Лубсанова, Доржиева гэгшэд үбһэ хуряалга дээрэ ажалай үндэр бүтээсэй үльгэр жэшээ харуулна.

В. ВОРОНКОВ.

Түрүү колхозууд

Мухаршэбэрэй аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз үбһэ хуряалгаар аймаг соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Тус колхоз үбһэ хуряалгын түсэбые 50 процент дүүргээд, 100 тонно силос дараба. 65 центнер мүшэр тэжээл суглуулаад байна.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Варфоломеев) үбһэ сабшалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ бригаданууд ба звенонуудай хоорондо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

СЭРГЭЙ АЛБАНДА ЯБАГШАДАЙ ГЭР БҮЛЭНЭРТЭ ТУҺАЛАМЖА ҮЗҮҮЛХЭ ТУХАЙ

Һаяхан, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет сэргэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэртэ гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ ба ажал хүдэлмэридэ түбхинүүлхэ талаар Сэлэнгын аймгүйсэдкомой таһагые даагша нүхэр Убеевэй тоосоото элидхэл сонособо. Тиихэдээ энэ таһагай хүдэлмэридэ, ехэхэн дутуу дунданууд бии гэжэ Министрнүүдэй Совет тоолобо. Эндэ сэргэй албанда ябагшадай туһаламжа зайлашагүй хүлеэхээр гэр бүлэнэрые нарин нягтаар хүсэд бүридхөөгүй, тэдэ бүлэнэрэй составта хубилалта гарахада, тэрэниие нь бүридхэдэггүй байна.

Иимэһээ материальна туһаламжын фондые буруугаар хубаарилдаг ба мүн гүрэнэй туһаламжа үзүүлэлгые буруугаар ябуулдаг байха юм. Сэргэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэрэй членүүдые хүдэлмэридэ оруулха, хүдэлмэрилжэ байһан членүүдэйнь мэргэжэлые дээшэлүүлхэ асуудалнуудые муугаар шиидхэһэн байна. Үншэн хүүгэдые түбхинүүлхын түлөө зохихо оролдолгоёо гаргаагүй байба. Гүрэнэй налог түлэлгөөр, хүдөө ажахын продукт тушаалгаар сэргэй албанда ябагшадай гэр бүлэнэртэ тогтоогдоһон хүнгэлэлтэ тухай хуулиие дүүргэлгые хинадаггүй, тэдэ бүлэнэрэй мэдүүлгэ ба гомдолые сог болзор соонь хаража үзэдэггүй байһан байна.

Гадна Сэлэнгын аймгүйсэдком ба Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ таһаг Сэлэнгын аймагай таһагта зохихо хүтэлбэри үгөөгүй ба тэрэнэй хүдэлмэриие хинадаггүй байһаниие Министрнүүдэй Совет онсолон тэмдэглэбэ.

Тиимэһээ, гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ Сэлэнгын аймагай таһагай хүдэлмэриие һайжаруулхын зорилгоор, мүн таһагые даагша нүхэр Убеевые уялгалһан дэлгэрэнгы шиидхэбэри Министрнүүдэй Совет гаргаба.

Культурна ниитын хүдэлмэри ябуулнагүй

Курумкан тосхон болбол аймагай центр байһан тула культурна ниитын хүдэлмэри ябуулха гуламта болохо гэжэ һанахаар байгаа. Аймагай центр дээрэ хэдэн олон залуушуул, хүдэлмэрилэгшэд ба интеллигентнүүд хүдэлмэрилжэ байдаг юм.

Зүгөөр эндэ ямаршье культурно-ниитын хүдэлмэри ябуулагданагүй. Аймагай центр дээрэ культурно-ниитын хүдэлмэри орхигдоһон байбал хүдөө нютагуудтань бүришье муу байдалтай байна.

ВЛКСМ-эй айком (секретариинь нүхэр Надагуров) ба аймагай культурно гэгээрэлэй таһаг (даагшань нүхэр Шагдаров) культурно ниитын хүдэлмэриие эрхилхын орондо юушье хэдэггүй юм.

Энээндэ жэшээ болгон хэдэн баримтануудые харуулбал иимэ байна. Курумканай аймагай центр дээрэ тон ехэ клуб бии юм. Һайнаар хүдэлмэреэ табяад байбал эндэ тон ехэхэн туһатай хэрэг бүтээжэ болохо байгаа. Зүгөөр энэ клуб соо нэгэшье концерт ба зүжэг наадан табигдадаггүй. Харин үдэшэ бүри харанхы клуб соо тосхоной энэ тэрэ сүлөөтэй хүнүүд сугларжа тон культурна бэшээр шуугялдаад үнгэрдэг байна. Эндэ танец, пляска гэхэ зэргэ болобошье, зарим тоомгүй хүнүүдэй ба залуушуулай үүсхэлээр элдэб шуугяа хашхараан ба үнгэрхэдөө наншалдаан болоод үнгэрдэг байна.

Эндэ кино бии болобошье (кинофикациин начальник нүхэр Безотечественных) харагшадай нервые хүдэлгөөд лэ дүүрэдэг гэжэ хэлэхэдэ болоно. Гараха гэһэн картинань саг болзортоо гарадаггүй. Аймагай центрын зон эндэ сугларaад хэдэн час соо кино гарахые хүлеэжэ ядан һуудаг байна. Харин кино харуулаа болоходоо, соносхоһоной ёһоор „Бидэ Кронштадһаабди" гэжэ картинын орондо Финляндитай эб найрамдалай договор баталһан тухай кино журнал харуулдаг гэхэ зэргын ушарнууд олон үзэгдэдэг юм. Тэрэнһээ гадна лентэнь таһарха ба абяаниинь таһардаха гэхэ зэргын ушарнууд хододоо үзэгдэжэ байдаг.

Аймагай центртэ радиоузел бии аад, хүдэлмэрилхөө болишоһоор хоёр һараһаа үлүүтэй болобо. Мүнөө Курумкан тосхоной арад зон аймаг, республика, Союз доторхи ба бусад һонинуудые радиогоор соносхо аргагүй болоод байна.

Иимэһээ курумканайхид культурна ба хүхюу сэнгэлигээр сүлөөтэй сагтаа амарха арга боломжоёо хаһагдашоод байна гэжэ хэлэхэдэ болоно.

Курумканай аймагай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд арад зониие культурна талаар хангаха тон шухала хэрэгые хэзээ һайжаруулха гэжэ байнаб?

Б. РИНЧИНОВ.

Туһаламжа хүлеэжэ байһан курорт

Гансахан республика соогоо бэшэ, харин бүхы Союз дотор мэдээжэ болоһон курорт „Аршан" Түнхэнэй орьел үндэр хадануудай хормойдо тон һайхан ургамал модонууд соо байдаг. Хэдэн олон зуугаад солото хүнүүд: колхознигууд, эрдэмтэд, искусствын хүдэлмэрилэгшэд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсагшад эндэ эмнүүлдэг юм. Энэ „Аршан" хадаа бэеын элүүрые һайжаруулха талаар тон ехэ удхашанартай гэжэ хэндэшье элитэ. Наранай халуун хурсаар шаралга, хада уулын сэбэр һайхан агаар, Кисловодско ба Железноводскын булаг аршаануудай шэнжэтэй минеральна уһаниинь хадаа хии һудалаа муудаһан, бөөри, эльгэ, дотор муутай үбшэнтэниие амжалтатайгаар эмшэлхэ арга боломжо олгодог байна. Энэ аршаанда зүгөөр уушханай ханяадаар тон ехээр үбшэлһэн ба зүрхэ муутай хүнүүд аргалуулжа шадахагүй байна. Энэ аршаанда мүнөө жэлдэ 500 үлүүтэй хүн аргалуулжа байна.

Зүгөөр энэ курорт „Аршан" хадаа культурна болбосон байдалтай болгогдожо шадагдаагүй. Эндэ гэрэ талаар хэдэн олон хэмжээ ябуулгануудые абажа боломоор байгаа гэбэшье, минеральна уһа абаха газарынь заһабарилагдаагүй тон задагай байдалтай байха юм. Тиимэһээ энэ уһые нютагай зон хэрэглэхэдээ ямаршье санитарна ёһо гурим сахидаггүй байна. Мүн харгы ба аллея гэхэ зэргэнь заһабарилагдажа гуримшуулагдаагүй. Уһа урдахуулха ба юулэхэ заводской түхеэрэлгэнь мүнөө ашаглагданагүй. Канализацинь газар дээгүүр нээмэлээр хэгдэһэн, тиимэһээ тэрэниие үбэлэй үедэ хэрэглэхэ аргагүй байна. Иимэ дээрэһээ курорт „Аршан" хадаа түхэреэн жэл соогоо хүдэлмэрилжэ шадахагүй болоно. Энэ курорт эдеэ-хоолой продукт абаха нарядтай байбашье, тэрээгээрээ хэрэгтэй продуктаяа гүйсэд абажа шаданагүй. Мясокомбинат хадаа Улан-Удэһээ мяха абаашахые дурадхадаг юм. Харин тиин гэһээ, Түнхэнэй колхозууд гүрэндөө тушаахa мяхаяа Улан-Удэ шэрэдэг байха юм. Түнхэнэй аймагай центр ба „Аршан" хоёрой хоорондохи харгы замые заһабарилхые БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет Түнхэнэй аймагай хүтэлбэрилэгшэдые хоёр удаа уялгалһан байбашье, тэрэнь мүнөө хүртэр заһабарилагдаагүй байха юм. Энэ „Аршан" хадаа аргалуулхаяа ерэгшэдые шэрэхын тула нэгэ эмдэрхэй машинатай, теэд тэрээгээрээ пассажирнуудые шэрэхэдээ тон үндэр сэн (километрһээ 1 түхэриг) абадаг байна. Курортын директор нүхэр Федоровский ба главна врач Турчина гэгшэдтэ курортые һайн байдалтай болгохонь тон бэрхэшээлтэй болодог юм. Тиигэбэшье тэдэнэй үүсхэлээр ба хүтэлбэреэр энэ жэлдэ уһаар аргалха газар байгуулагдажа, минеральна уһанай база дээрэ ванна корпус байгуулагдаа. Мүн туһаламжын ажал байгуулжа, тэрэнһээ нэмэлтэ продуктнуудые абажа эхилээ.

Зүбхэн энэ хоёр хүн аймагай ба республиканска организацинуудай туһаламжагүйгөөр курорт „Аршаниие" һайн түхеэрэлгэтэй, культурно болбосон курорт болгожо шадаха гү? Шадахагүйнь элитэ. Энэ курортдо Түнхэнэй аймагай ба республикын партийна ба советскэ организацинууд ехэхэнээр анхаралаа табиха үүргэтэй. Курорт „Аршан" хадаа республика соогоо эрхим эмнэлгын орон болохын тула туһаламжа хүлеэнэ.

А. Кердода.

Культурна байдалай түлөө

Хяагтын аймагай Чесаның сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд колхозоо культурно болбосон байдалтай болгохын түлөө ехэхэн оролдолго гаргана.

Мүнөө колхозойнгоо центр болохо Загустай тосхон дээрэ клуб барихын тула модо шулуун гэхэ зэргын барилгын материал бэлэдхээ. Энэ клубай барилга һаяар эхилхэнь. Мүнөө үедэ колхозойнгоо центр дээрэ пекарни ба бани бариха байна.

А. ТАПХАЕВ.

Оньһото машинануудые хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй

СССР-эй арадай ажахые һэргээн одхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй үсэб ой модоной ажаүйлэдбэриин едприятинуудай урда нилээд ехэ арюусалгатай зорилго табина. Энэ арюусалгата зорилгые бэелүүлхэ эргтэ ой модоной ажаүйлэдбэриин болохо бүхы хүдэлмэринүүдые хникээр зэбсэгжүүлэлгэ тон шухала ба энэ талаар табанжэлэй түсэб соо томо томо хүдэлмэринүүд араалагдаһан байгаа.

Манай республика ой модоной ялигаар ехэ лэ элбэг байһаниинь эбтай. Бурмонголлестрестын коллектив болбол модо бэлэдхэлэй ба шэрэлгын хэмжээе жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлжэ, 1950 ондо модо бэлэдхэлэй хэмжээе 2 миллион кубометртэ хүргэхэ еһотой байна. Энэ түсэбые бэелүүлхын түлөө модо отололгын, шэрэлгын, тээлгын ба бусад хүндэ хүдэлмэринүүдые машино-техникын хүсөөр бүтээдэг болохо ябадал хадаа тусхай һуури эзэлхэ ёһотой байна.

Бурмонголлестрестын системэдэ мүнөөдэрэй байдалаар нилээн олон үйлэй ба һайн шанартайгаар бүтээгдэһэн түхеэрэлтэнүүд, машинанууд ба механизмууд бии байна. Тиихэтэй хамта, эдэ механизмуудые шудалһан 11 инженернүүд, 20 техникүүд трестын предприятинуудаар хүдэлмэрилнэ ба тэдэнэр үйлэдбэриин һайн дүршэлтэд гэжэ тоологдодог юм.

Гэбэшье, мүнөөдэрэй байдалаар Бурмонголлестрестын модо бэлэдхэлэй ба болбосоруулгын предприятинууд болбол модо отололгын, шэрэлгын ба тээлгын хүдэлмэриие механизацилха, шадабарита кадрнуудые бэлэдхэхэ, эрхим стахановецуудай ажалдаа шалгарһан дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо, өөһэдтөө байгаа машина түхеэрэлгэнүүдые хүсэд хэрэглэхэ ябадалые оройдоошье эмхидхээгүй байна.

Жэшээлхэдэ, Хандагатайн мехлеспункт дээрэ 10 гаран хүсэтэ тракторнууд ямаршье харууһагүйгөөр хаягдашаһан ба мүн модо отололгын ба бусад олон механизмууд шорой тооһондо дарагдажа хэбтэхэнь гайхалтай. Электро-хюрөөнүүдые хүдэлгэдэг нүүдэл хүсэ ехэтэ электростанци гурбан жэлэй турша соо тус леспунктын хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр ажаллаагүй, дэмы хэбтэнэ. Модо шэрэлгын паровоз һараһаа һарада даалгабаряа дүүргэдэггүй заншалтай. Теэд эдэ бүхэнэй шалтагааниие тодорхойлжо ашаглалгада оруулха ба һайжаруулха тушаа ямаршье хэмжээ абаагүй байна.

Шулуутайн леспромхоз нилээн һайн локомобиль машинатай байна. Тиин энэ машинада электро-хюрөө таарууулаа һаа элдэб хэрэгсэлэй модо тон хямдаар хюрөөдэжэ шадахаа байгаа. Гэбэшье, тэрээниие эмхидхэжэ ба тодхожо шадаагүй дээрэһээ мүнөө хүртэр гар хюрөөгөөр модоео хюрөөдэжэ байна. Энэ леспромхоз дээрэ модо шэрэлгые машинын хүсөөр ябуулдаг түрүү дүршэлтэдэй шэнэ метод эхилэгдэһэн байгаа. Энэ хадаа ажалай бүтээсые гарай хүсөөр бүтээдэг ажалые машинын хүсөөр хэдэг болгоһон байха юм. Тиин тус леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд ба Бурмонголлестрестын инженернүүд, технигүүд энээниие ой модоной ажаүйлэдбэриин бүхы предприятинуудай дунда дэлгэрүүлхынгээ орондо, харин огто болюулжархиһан байха юм. Теэд түрүү модошодой эхилһэн түхеэрэлгэ ба тодхолго болохо модо зөөлгын бэлэн хямда юрын механизацилгые бүхы ой модоной предприятинуудай дунда дэлгэрүүлээгүй ябадал хадаа трестын инженернүүд ба технигүүдэй муугаар хүдэлмэрилжэ байһаниие гэршэлнэ.

Ой модоной ажаүйлэдбэриинхидэй дунда шалгаран гараһан ажалай алдарта хүнүүд Владимиров, Дахин, Волонев ба бусад модо отололго, шэрэлгэ дээрэ шэнэ үүсхэлнүүдые эхилһэниинь хэндэшье мэдээжэ. Теэд тэдэнэрэй дүй дүршэлые бүхы модошодой шадабари болгохын түлөө хэншье һанаагаа табинагүй.

Эрийскэ мехлеспунктын токарь нүхэр Фрид гэгшэ шатунай подчипнигуудые шудхаха багахан оньһото түхеэрэлтэ гаргаһан байгаа. Теэд, энээниие бодото хүдэлмэри дээрэ туршажа үзэхэдэ нилээд ехэ ашаг туһа үгэдэгынь эдирхэйлэгдээ. Гэбэшье трестын инженернүүд ба технигүүд энэ хэрэгые оройдоошье тоогоогүй байнад.

Шулуутайн участок дээрэ трестын инженер нүхэр Костин гэгшэ модо ашаха агрегат тодхожо эхилһэн байгаа. Нүхэр Костин һайн үүсхэл гаргаа гэбэшье энэ агрегат мүнөөдэр хүртэр хүдэлмэрилнэгүй. Ушарань инженер Костин өөрынгөө эхилһэн хүдэлмэриие эсэстэнь хүргэнгүй орхижорхиһон байна.

Дээрэ хэлэгдэһэн баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, манай республикын ой модоной ажаүйлэдбэриин коллективүүд үшөө мүнөөдэр хүртэр өөһэдынгөө хүдэлмэри дээрэ байгаа дутуу дунданuудые усадхажа шадаагүйе гэршэлнэ.

Иимэ дээрэһээ Бурмонголлестрестын хүтэлбэрилэгшэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болбол энээнэй урда туйлаһан амжалтануудаа саашадань бухэжүүлхын түлөө хүдэлмэридөө өөһэдтөө байгаа бүхы оньһото машинанууд, агрегадууд, түхеэрэлтэнүүд ба механизмуудые дүүрэн хүсөөрэнь хэрэглэхэ. түрүүшүүдэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ зорилготой байна.

Тиихэтэй хамта эзэгүйгөөр хаягдажа гэмтэһэн бүхы машина зэбсэгүүдые һэльбэн заһаха ба энээндэ гэмтэй хүнүүдтэ хэмжээ абаха шухала байна.

К. СКВОРЦОВ, ВКП(б)-гэй Обкомой ой модоной ажаүйлэдбэриин таһагай инструктор.

ЭЛДЭБ ҺОНИНУУД

Профессор Назаровай шэнэ сабуун

Элдэб зүйлнүүдые хэмжэхэ приборнууд тон нарин механизмтай байдаг. Тэдэ приборнуудые хабсаргахада айхабтар олон шурэбүүд ба гайканууд хэрэглэгдэдэг байна. Тиимэһээ тэдэниие хабсаргаха ябадал бэрхэхэн хүдэлмэри гэжэ тоологдодог һэн. Теэд, СССР-эй Академи Наукын органическа химиин институтда Сталинска шангай лауреат профессор И. Н. Назаровай бии болгоһон шэнэ сабуун энэ бэрхэшээлые усадхана гээшэ.

Профессор Назаровай карбинольна сабуун нэгэ янзынше болоод ондоошье түрэлэй зүйлнүүдые нялаха байна. Жэшээлхэдэ гэрэй үүдэнтэ түмэр барюубша нялажа болоно. Тииһэнэй һүүлдэ тэрэ үүдэнэй барюубшые мореоршье татуулаа һаа хобхорхогүй юм.

Энэ сабуунда булад тон бүхөөр нялагдана, тайлбарилан хэлэхэдэ, хоер түмэрэй нялалдаһан газарай нэгэ квадратна сантиметр талмай 200—300 килограмм хүндэ зүйлые һаһарангүйгөөр даажа шадаха юм Мүн юрын бэшэгэй карандаш шэнги нариихан һабаа тэрэ сабуугаар нялагдаһанай һүүлдэ 3—4 томо хүнүүдые лаб даана.

25.000 дахин ехэ болгодог микроскоп

Юрын мүнөөнэй микроскопууд 1—3 мянга дахин ехэ болгожо харуулдаг юм. Гэбэшье, энэ тоо эрдэмтэдые хангадаггүй байна.

Һүүлшын үедэ электронно микроскоп бии болгогдобо. Энэ микроскопоор харахадаа, хараха зүйлөө гэрэлээр бэшэ, харин электронуудаар гэрэлтүүлдэг байна. СССР-тэ эгээн түрүүн иимэ микроскоп 1940 ондо зохеогдоһон ба 10 мянга дахин ехэ болгодог һэн. Тэрэнэй һүүлээр Гүрэнэй оптическа институтда шэнэ электронно микроскоп бии болгогдоо. Тэрэ хадаа 25 мянга дахин ехэ болгодог байна.

Гоё һайханай ба арюун сэбэрэй институт эмхидхэгдэбэ

Эсэгэ ороно хамгаалгын ехэ дайнда хабаадагшад нюурай элдэб шархануудые абаһан ба нюуртаа шатаһан байна. Эдэ шархануудые пластическа хирург, косметическэ процедуранууды (шархын һуурие жэгдэрүүлгэ, элдэб улханууд ба улаан толбонуудые үгы хэхэ гэхэ мэтэ) хэрэглэжэ аргалха байна.

„Табан дабхар“ нуур

Манай хойто далайнуудай дунда байһан нэгэ ольтирогой шулуун эрье дээрэ бишихан нуур байдаг. Нуурые тойроод ямаршье ургаса үгы юм.

Тэрэ нуур хэдэн метр гүнзэгытэй. Теэд гайхамшагта юумэнь гэхэдэ—уһаниинь „Табан дабхар“ юм. Дабхар бүхэниинь өөрынгөө тусгаар үнгэтэй ба амитадтай байна.

Эгээл доодохи „дабхарта“ ямаршье амитан байдаггүй. Харин сероводород тэндэхи бүхы амитадые аладаг байна. Хоердохи «дабхарга» уһаниинь ягаан үнгэтэй. Энэ үнгэнь доодо дабхарһаа өөдөө гаража ябаһан сероводородые үгы хэдэг уһа сэбэрлэдэг ягаан бактериинуудһаа бии болодог байха юм

Гурбадахи „дабхарта“ треска, далайн алгана, медузэнүүд, далайн одон гэхэ мэтын далайн дабһата уһанай загаһанууд ба амитад байна. Энэ „гурбадахи“ дабхарай далайн амитад доошоо буужа шалахагүй юм. Юун бэ гэхэдэ тэндэ сероводород алаха байна. Мүн дээшээшье гаража шадахагүй юм, юундэб гэхэдэ дээрэнь дабһагүй уһан байдаг. Далайн уһанай эдэ амитадые тэдэнэй түрэл амитадтай сасуулхада жэшээлшэгүй муунууд байдаг. Бишихан карлигууд шэнги харагдадаг юм.

Дээдэхи хоер „дабхарта“ уһаниинь дабһагүй, тэндэ юрын гол мүрэнэй загаһанууд амидаржа байдаг. Эдэ загаһанууд доошоо дабһатай уһанай дабхарта орожо мүн шадахагүй байна.

Баабгайн гүлгэн хэды шэнээн юм?

Ажа-амидаралай түлөө тэмсэл бүхы амитадые биологическа элдэб илгаатай болгоно. Жэшээлхэдэ, эмэ баабгай тон мандагар бэетэй аад, түрэхэдөө арайхан гэжэ 0,5—1 килограмм болохо гүлгэдые гаргана. Һая түрэһэн булганай гүлгэн 30—32 грамм, һолонгын — 10 грамм байдаг юм. Тиихэдэ һая түрэһэн хониной хурьган 3 килограмм хүртэр болодог.

Мүн түрүүшын арбан хоног соо тэдэнэй ургалта тон һонирхолтой байна. Дунда зэргээр нэгэ үдэр соо һолонго—24 грамм, булган—10 грамм, баабгай—2,5 грамм нэмэдэг байна. Тиихэдэ хурьгад 180 грамм нэмэдэг юм.

Советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн-семинар болохонь

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол байгша оной августын 5-да, Улан-Удэ городто ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй республиканска зүблөөн семинар зарлаха гэжэ тогтоол гаргаба.

Тус зүблөөн дээрэ «1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб ба нютагуудай Соведүүдэй зорилгонууд» гэһэн асуудалаар БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр С. М. Иванов элидхэл хэхэ байна.

Тэрээнһээ гадна, семинарта хабаадалсагшадта зорюулагдажа иимэ асуудалнуудаар лекци ба элидхэлнүүд болохо байна гэбэл: «Хүдөө ажалай артелиин уставые бэелүүлхэ тушаа сельскэ ба сомонуудай Соведүүдэй хиналта хэлгэ» (элидхэлшэ нүхэр В. Дубровский); «Таряа тушаалгын түсэбэй дүргэлтые эмхидхэхэ тушаа сельскэ ба сомонуудай Соведүүдэй зорилгонууд тухай» (элидхэлшэ нүхэр В. Окунев); «Сельскэ бюджет дүүргэлтэ болгохо талаар нютагуудай Соведүүдэй практическа зорилгонууд тухай» (элидхэлшэ нүхэр К. Винтовкин); «Социально-культурна эмхи зургаануудта нютагуудай Соведүүдэй хүтэлбэри хэхэ тухай» (элидхэлшэ нүхэр Хангалов); «Нютагуудай Соведүүдэй ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэриин дүршэл ба метод тухай» (элидхэлшэ нүхэр М. Ершов); «Сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүдтэ хэрэг хүтэлбэри хайшан гэжэ табиха тухай» (элидхэлшэ нүхэр С. Баторов) болон «Уласхоорондын оршон байдал тухай» (элидхэлшэ нүхэр П. Хадалов).

Энэ зүблөөн-семинарые үнгэргэхын түлөө эмхидхэлэй комисси нүхэд М. Ершов (комиссиин түрүүлэгшэ), В. Танхаев, Комаров, С. Баторов ба Шоболов гэгшэдһээ бии болгогдоо.

Ушар иимэһээ ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэнэр болбол хабаадалсахын тулада сельскэ ба республиканска семинар-зүблөөндэ сомонуудай Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрые Улан-Удэ город томилхо уялгатай.

Г. Бадмаев.

Редакцида ерэһэн бэшэг

Зохидхэмжээ абаха еһотой

Дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй агууехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ худалдаа наймаанай хүдэлмэри хадаа арад зоной улам ургажа байһан культурна эрилтые хангаха хэрэгтэ тааруулан зохилдуулжа табигдаһан байха еһотой.

Олонхи газарнуудта энэ хүдэлмэри үшөө һайн табигдаагүй байна. Илангаяа Закаменай аймагта энэ хүдэлмэри тон муу табигданхай. Закаменай аймагай центр—Цакир тосхондо нэгэ пекарни бии юм. Теэд, энэ пекарни хадаа ажалшадые хилээмээр хүсэд хангажа шададаггүй. Хилээмэниинь тон муу шанартай байдаг юм. Тэрээнһээ гадна, һаяхан „һүни бариһан хилээмнэмнай хулгай абажархео“ гэжэ зоноо мэхэлээд, хилээмээ худалдаагүй. Энэ шалтагаанууд болбол тэндэ хүдэлмэрилдэг нүхэр Карнаков гэгшын пекарниингаа ажалда тон муугаар хандадаг дээрэһээ болоно гээшэ.

Гадна, Цакир тосхон дээрэ колхозно худалдаа-наймаанай сарай бии юм. Тиин, энэ сарайнь ямаршье эзэгүй, зосоонь худалдаа наймаа хэхын аргагүй, хэдэн жэлэй шоорой богоор хушагдашанха юм. Колхозникуудай зосоонь оро жо һү, тоһо, мяха ба бусад юумэнүүдые наймаалжа байхадань, хажуугаарнь малнууд ороод, халуун наранһаа тырэжэ байдаг.

Иимэ байдалые аймагай хүтэлбэрилэгшэд хаража байгаад, культурна худалдаа-наймаае эмхидхэжэ, аймагайнгаа центрые культурна болгохо тухай зохид хэмжээнүүдые абахаяа мартад гээд байна.

Иимэнүүд дутуу дундануудта эрид хэмжээ абаха саг тулажа ерээ.

Б. Шоенов.

„Бурят-Монголой Үнэн“ газетын материалаар хэмжээ абтаба

„Юу хэдэг айком бэ?“

Манай „Бурят-Монголой Үнэн“ газетын энэ оной июниин 16-да гараһан „Юу хэдэг айком бэ?“ гэһэн статьягай еһоор шалган үзэхэдэ, тэндэ хэлэгдэһэн зүйлнүүд тон зүб байба. Хэлэгдэһэн дутуу дундануудые усадхахын түлөө эрид хэмжээ абтажа, ВЛКСМ-эй Баргажанай айкомой состав шэнэлэгдэбэ. Тон муу хүдэлмэрилһэн 1-дэхи ба 2-дохи секретарьнуудынь хүдэлмэриһөөн сүлөөлэгдэжэ, тэдэнэй орондо армиһаа бусажа ерэһэн эдибхитэй, шударгуу нүхэд томилогдоо. Мүнөө ВЛКСМ-эй айком хүдэлмэриеэ эрид һайжаруулжа байна гэжэ ВКП(б)-гэй Баргажанай айком манай редакцида мэдээсэбэ.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Франциин учредительнэ суглаан болбол правительствые шэнэдхэн байгуулһанай һүүлээр өөрынгөө шухала зорилго-конституциин проектын бэлэдхэлдэ оробо. Коммунистнууд ба социалистнууд учредительнэ суглаанда нэгэн һаналаар ороо хадаа, демократическа проект абалгые хангажа шадаха байгаа, теэд социалистнууд конституционно комиссиин хүдэлмэриин түрүүшын үдэрһөө эхилээд өөһэдынгөө түрүүндэ хамгаалжа байһан демократическа хэдэн байдалһаа гуримые арсаха замаар ябаха хүсэл гаргаһан байна. Социалистнуудай зохёоһон проект юрэнхыдөө, католическа партяар („арадай республиканска хүдэлөөн“) оруулагдаһан проектдэ тон дүтэрхы байна.

Ерээдүйн французска парламент хадаа хоёр палатта байхай еһотой гэжэ комисси шиидхэбэрилбэ. 5 жэлэй хугасаагаар бүгэдэниитын голосованяар һунгагдаха үндэһэн гол палата-национальна суглаан хадаа хуули гаргаха эрхэнүүдээр хангагдаха ёһотой. Хоердохи палатые-республикын соведые һунгаха эрхэнүүд, уялга ба журам үшөө тодорхойлогдоогүй байна. Республикын соведые хуули гаргалгын орган болохо гэһэн католическа партиин түлөөлэгшэдэй һэдэлгээнь комиссиин олонхи члэнүүдэй талаһаа арсагдаһан байна.

Президент болбол хоер палатаар һунгагдаха болохо ба элирхэй условинууд дээрэһээ парламентые тарааха эрхэ абаха гэжэ шиидхэбэрилэгдэбэ. Комиссиин составта ороһон бүхы коммунистнууд хадаа социалистнуудаар дэмжэгдэһэншье һаа энээниие зүгөөр лэ демократическа бэшэ дурадхал гэжэ энээндэ эсэргүү голосовалһан байна. Һунгагшадай һунгуулида заатагүй хабаадаха тухай, демократиин принципүүдтэй харша дурадхал католическа партяар мүн лэ оруулагдаһан байна. Конституционно комисси энэ дурадхалые зайлуулба. 20 наһа гүйсэһэн политическэ ба гражданска эрхэтэ „бүхы гражданинууд һунгуулиин эрхые эдлэхэ болоно. Комисси хадаа мүнөө дээрээ конституциин 14 зүйлнүүдые абаад байна.

Реакционно хүсэнүүдэй өөһэдынгөө интерестэ ашаглан хэрэглэхые оролдодог, мүнөөнэй „саг зуурын журамые“ орон соогоо эсэслэн үгы хэхын тула, конституцие түргөөр баталан абахын түлөө Франциин демократическа кругууд һаналаа хэлэнэд.

* * *

Румынида демократическа һунгуулиин шэнэ хуули баталагданхай. Тус орон соо бүгэдэниитын һунгуулиин эрхэ түрүүшынхиеэ тогтоогдобо. 21 наһа гүйсэһэн гражданинууд һунгаха ба 25 гүйсэһэн бүхы гражданинууд гагдажа шадаха болоо. 405 г... дэй составтай депутадуудай палатые хуули хараална. ... үгы болгогдохо болоно.

Демократическа хэблэл ... ороной ажабайдалда реакци... үүргые үргэлжэдөө бэел... байһан сенатые усадхалгада... зэгы хангалтатай байһанаа хар... ба. 1932 ондо 43 помещикүү... банкирнууд ба эзэрхэгшэ анг... дай талые бариһан бусад 100 румынскэ сенатада ороһон ю... жэ „Скынтейа“ газетэ заана... тусхай эрхэтэ албан газарта... шье хүдэлмэришэн гү, али т... шан һунгагдадаггүй һэн. Фа... ска организацинуудай хүтэл... лэгшэд, мүн тэрэшэлэн нэгэ... нацануудта эсэргүү байд... армида һайн дураараа ороһон... хы нюурнуудай дуунай эрхы... һаха гэжэ хууляар хараалаг...

Энэ оной намар һунгуули... болохоор хүлеэгдэнэ. Мүнөө һунгуулиин урда тээхи су... нууд, олониитын митингнүү... демократическа блогто о... партинуудай съезднүүд б... байна. Тосхонуудаар олон ... суглаанууд үнгэргэгдэнэ, аг... реформын ашa туһаар газар... һан хэдэн зуу мянган хүд... шэнэ эзэд эндэ демократи... правительствода үнэншэ ба... тухайгаа мэдүүлнэд.

* * *

Болзорһоо урда, июлиин ... воскресенидэ Турцида парламе... (меджлис) һунгуулинууд бо... Энэ һунгуулинуудые демокра... жэшээ болгохые "арадай-респу... канска партиин" хэблэлэй хэд... оролдоошье хадань, үнэн д... ондоо байдалые харуулһан ба... Турецкэ газетэнүүдэй мэдээ... нэй еһоор голосованиин үе... засаг захиргаанай дурагүйт... нюурнууд хуули бусаар ар... валалга ябуулагдаба. Зарим ... оппозиционно ажал-ябуулагш... ами бэеые хорлохо ба тэдэн... алаха ушарнууд гараһан б... Һунгуулиин үдэр улицада б... лэн сугларха ябадалые п... хориһон байна. Һунгуулиин ... тогуудта полицеецүүд үргэлж... хабаадалсаа. Хаалтатай каби... дай үгы байһан ушар, ... голосовалха арга боломжо о... гүй байха юм.

Һунгуулиин дүн үшөө ту... лагдаагүй. Гэбэшье, поли... зонхилолоор, террор ба а... һүрдүүлгын үрээр хүтэлбэр... кругууд өөһэдтөө хэрэгтэй ... суудай тооe суглуулхань дам... гүй байһанда һэжэглэш... болоно.

В. ГРИШАНИ...

Италидахи забастовочно хүдэлөөн

РИМ, июлиин 21. (ТАСС). Туриндэ боложо байһан бүгэдэ-ниитын забастовко бастовалагшадай илалтаар июлиин 19-дэ дүүрэбэ. Ажал хүдэлмэри үгэгшэд болбол ерээдүй сагта дээшэлэгдэхэ салин хүлһэндэ тоосолон оруулжа хүдэлмэришэн ба албахаагшадта авансые удааралгүй түлэхэ тухай Туринскэ префектын арбитражна дурадхалые абаба. Салин хүлһые дээшэлүүлхэ тухай ажаүйлэдбэрилэгшэд ба профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй хоорондохи хэлсээнүүд удааралгүй дахин һэргээгдэхэ байна.

Ороной бусад нютагуудта салин хүлһые дээшэлүүлхэ эрилтэ хэһэн ажалшадай үймөөнүүд үргэлжэлһөөр. Варесиин бүхы провинци соо бүгэдэниитын забастовко эхилбэ. Июлиин 19-дэ бүгэдэниитын забастовко нэгэ часай турша соо Миланда үнгэргэгдэбэ. Салин хүлһые дээшэлүүлхэ тухай хэлсээе профсоюзуудтай үргэлжэлүүлгые арсаһан ажал хүдэлмэри үгэгшэдэй арсалтада харюу болгон бүхы Новага прови... соо бүгэдэниитын забастовко тэрэ үдэр соносхогдобо.

Бүхы орон соо полиграфи... ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгш... забастовко июлиин 19-дэ 24 ч... турша соо үнгэрүүлэгдэжэ, эн... эсэстэ газетэнүүдэй гаралга ... лида зогсоогдоһон байгаа. Хам... договорнуудые шэнжэлэн хар... үзэхэ тухай хэлсээнүүдые д... һэргээхэ ябадалые хүдэлмэри... түйлаба. Нефть болбосоруулха ... үйлэдбэриин хүдэлмэришэдэй ... итальянска забастовко үргэлжэл...

Урда Италида хүдэлмэр... батрагуудай дунда үймөөнүүд үр... жэлһөөр байна. Молада (Апулия) ... дэн зуун батрагуудые хүдэлмэ... абахыень газарай эзэдые баа... зорилготойгоор бүгэдэниитын ... бастовко болобо. Барлеттэдэ ... хэлэн хүдэлмэригүйшүүдэй б... хилээмэ тээгээд ябаһан со... грузовигые гартаа абахаа һэд... дэнь союзна полици тэдэнэрые ... рааба.

Иерусалимда тэһэрэлгэ болобо

ЛОНДОН, июлиин 23. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Иерусалимһаа дамжуулхань хадаа, июлиин 22-то Иесуралимска «Царь Давид» гэжэ отельдэ тэһэрэлгэ болобо. Отель соо английска армиин штаб ба Палестинадахи английска захиргаанай секретариат байралжа байһан байгаа.

52 хүн үхэһэн ба 53 хүн шархатаһан байна гэжэ английска сэрэгэй штабай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. 36 часай турша соо үхэһэн хүнүүдэй нэрэ обогуудые тунхаглаха ябадалые хориһон захиралта гаргаба.

Английска сэрэгэй тагнуулай офицернүүд болбол, тэдэнэй һаналаар хадаа, подпольно сионистска организацинуудай нэгэниинь тэһэрэлгэ гаргалгын харюусалгые хүлеэхэ еһотой гэжэ мэдүүлбэ.

Иерусалимда онсо байдал ... тоогдоһон аад, июлиин 23-да н... гай сагаар үглөөнэй 5 часта бол... лагдаһан байха юм.

Харюусалгата редактор
Ц. Д. ДАМДИНЖАПО...

Манай республика дотор

Үнэтэ дурадхалнууд

Паровоз бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд, инженернүүд ба техникүүд сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлдэ ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхын ба үйлэдбэрилдэг продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые доошонь болгохын тула хуушанай машина ба станогуудые уралан нарижуулха һанамжануудые оруулнад. Энэ жэлэй түрүүшын хахадай туршада тус заводой эдибхитэй хүдэлмэришэд 181 иимэ һанамжануудые оруулһан байна. Тэдэ һанамжануудай 145-ниинь мүнөө хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэнхэй. Тэндэ мүнөө байгаа хэрэглэгдэжэ байгаа 38 һанамжануудай үгэхэ ашa үрын дүн хараалаад үзэхэдэ завод дунда жэшээгээр энэ һанамжануудһаа 345-500 түхэриг мүнгэ алмажа болохо гэжэ мэдэгдэбэ. Харин 145 һанамжануу хэрэглэгдэбэл, дунда жэшээгээр жэлдэ 1,5 миллион түхэригэй алмалта хэгдэхэ болоно, мүн тэрээнтэй хамта заводой үйлэдбэриин процесс холо түргэдэхэ байна.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мүрысөөндэ 100 метртэ 14 секунд соо гүйжэ урилдаанда илаһан Тоня Шишкова (ажалай резерв).

И. Красавцевай фото.

Гүрэндэ тушааха уялгата даалгабаряа дүүргэнэ

Түнхэнэй аймагай колхозууд хүдөө ажахын продукт тушааха гүрэнэй уялгата даалгабариие амжалтатайгаар дүүргэжэ байнад. Һүүлэй мэдээгэй еһоор „Улаан-шулуута“, „Улаан-шанай“, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй нэрэмжэтэ ба хамта 6 колхозууд мяха тушааха даалгабаряа хүсэд дүүргээ. Мүн 16 колхозууд һү тушаалгаа ба 4 колхозууд үндэгэ тушаалгаа хүсэд дүүргэһэн байна.

Хүндэтэ айлшад ерэбэ

Аяар холо Алайр-Үнгэ нютагһаа Бурят-Монголой суута үльгэршэ Папа Тушемилов Парамон Дмитриев хоер июлиин 22-то Улан-Удэдэ ерэбэд.

Энэ хоер үльгэршэдһээ мүнөө хэблэлдэ бэлэдхэгдэжэ байгаа Абай Гэсэр гэжэ ехэ үльгэрэй нэгэ хэдэн һалаань бэшэгдэжэ абтаһан юм.

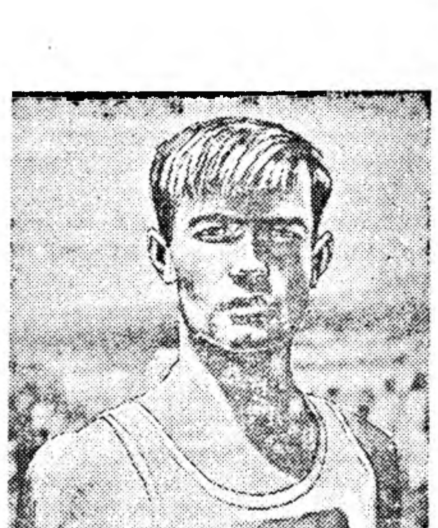
Тиимэ дээрэһээ Бурят-Монгол АССР-эй культура ба экономикын научно-шэнжэлэлгын институт (НИИКЭ) болбол Гэсэршэнэй суглаанда суута үльгэршэ Папа Тушемилов, Парамон Дмитриев гэгшэдые тусагаар уряалһан байгаа.

Энэ хүдэлмэриһөө гадна хахад һарын туршада шэнэ ба хуушан гоегое һайхан үльгэрнүүд эдэ үльгэршэдһээ бэшэгдэжэ абтаха байна.

А. ШАДАЕВ.

Хүдөөгэй драматическа кружок

Хойто-Байгалай аймагай центрын социалистическэ культурын байшанай драматическа кружок һаяхан Доодо Ангарын ажалшан арадта уранзохеолшо Островскиин „Ой“ гэжэ зүжэгые һонирхолтойгоор табиба. Энэ кружогой коллектив тус пьесые муу бэшээр табижа шадаһан байна. Артистнуудай үмдэхэ хубсаһан ба сценынь шэмэлгэ муу бэшээр хэгдэнхэй байгаа. Илангаяа һайнаар артист Соловьев Счастливцевай роль, нүхэр Аникин Несчастливцевай роль наадабад.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Районууд хоорондын республиканска мүрысөөндэ утые харайлгаар нэгэдэхи һуури эзэлһэн А. Д. Жарков (Зэдэ).

И. Красавцевай фото.

Барилгын бригада

Кударын аймагай Ульдиргын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой барилгын бригада (бригадирынь нүхэр Жамьянов) богонихон болзорой туршада 600 толгой багтааха хурьганай типовой байра ба хүдөө ажахын машина болон зэр зэмсэгүүдые хадагалха тусгаар сарай барижа дүүргэбэ. Мүнөө тус бригадын коллектив һүнэй товарна фермын малшадай байха хамтын байра барижа дүүргэхэ болоо.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв.)

Н—00668. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 1000...